

ALTINCI ÇAĞIRIŞ
AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI
MİLLİ MƏCLİSİNİN
NÖVBƏDƏNKƏNAR
III SESSİYASI İCLASININ

PROTOKOLU № 24

Milli Məclisin iclas salonu.
7 avqust 2020-ci il.

İclasa Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin
Sədri S.Qafarova sədrlik etmişdir.

İclasda Milli Məclisin 105 deputatı iştirak etmişdir.

Qeydiyyat	(saat 11.09 dəq.)
İştirak edir	98
Yetərsay	83

İclasa dəvət olunmuşlar:

Samir Şərifov, Azərbaycan Respublikasının maliyyə naziri.

Azər Əmiraslanov, Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin İqtisadiyyat və maliyyə-kredit siyasəti şöbəsinin müdiri.

Sevinc Həsənova, Azərbaycan Respublikası iqtisadiyyat nazirinin müavini.

Anar Əliyev, Azərbaycan Respublikası əmək və əhalinin sosial müdafiəsi nazirinin müavini.

Adil Məhərrəmov, Azərbaycan Respublikası Hesablaşma Palatası sədrinin müavini.

İlkin Vəliyev, Azərbaycan Respublikasının İqtisadiyyat Nazirliyi yanında Dövlət Vergi Xidməti rəisinin müavini.

Fazil Fərəcov, Azərbaycan Respublikası Maliyyə Nazirliyinin şöbə müdiri.

Fikrət Şirinov, Azərbaycan Respublikası Maliyyə Nazirliyinin şöbə müdiri.

İclasın gündəliyinə aşağıdakı məsələlər daxil idi:

1. “Azərbaycan Respublikasının 2020-ci il dövlət büdcəsi haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi haqqında (üçüncü oxunuş).

2. “Sosial təminat və müdafiəni həyata keçirən müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqanın (qurumun) 2020-ci il büdcəsi haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi haqqında (üçüncü oxunuş).

3. “İşsizlikdən sığorta fondunun 2020-ci il büdcəsi haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi haqqında (üçüncü oxunuş).

4. “Məşğulluq haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi haqqında (üçüncü oxunuş).

5. “İşsizlikdən sığorta haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi haqqında (üçüncü oxunuş).

6. Azərbaycan Respublikasının İnzibati Xətlər Məcəlləsində dəyişiklik edilməsi haqqında Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi barədə (üçüncü oxunuş).

Qeyd. 2020-ci ilin mart ayında Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatı COVID-19 koronavirusunun törətdiyi yoluxucu xəstəliyi pandemiya elan etmişdir. Bu pandemiyaya qarşı ölkəmizdə həyata keçirilən tədbirlərlə əlaqədar Milli Məclisin 19 deputatı plenar iclas salonunun lojasında əyləşdiyinə görə əl qaldırmaqla səs vermişdir.

Aşağıdakı məsələlər müzakirə edilmişdir:

Gündəlik haqqında.

Çıxış etmişdir: Sahibə Qafarova

Təklif: Gündəlik qəbul edilsin

Səsvermənin nəticələri (saat 11.09 dəq.)

Lehinə 100

Əleyhinə 0

Bitərəf 0

Səs vermədi 1

İştirak edir 101

Nəticə: Qəbul edildi

1. “Azərbaycan Respublikasının 2020-ci il dövlət büdcəsi haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi haqqında (üçüncü oxunuş).

Çıxış etmişlər: Sahibə Qafarova, Tahir Mirkişili, Soltan Məmmədov

Təklif: Qanun qəbul edilsin

Səsvermənin nəticələri (saat 11.19 dəq.)

Lehinə 101

Əleyhinə	2
Bitərəf	0
Səs vermədi	0
İştirak edir	103
Nəticə: Qəbul edildi	

2. “Sosial təminat və müdafiəni həyata keçirən müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqanın (qurumun) 2020-ci il büdcəsi haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi haqqında (üçüncü oxunuş).

Çıxış etmişlər: Sahibə Qafarova, Tahir Mirkişili

Təklif: Qanun qəbul edilsin	
Səsvermənin nəticələri	(saat 11.21 dəq.)
Lehinə	99
Əleyhinə	1
Bitərəf	1
Səs vermədi	1
İştirak edir	102
Nəticə: Qəbul edildi	

3. “İşsizlikdən sığorta fondunun 2020-ci il büdcəsi haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi haqqında (üçüncü oxunuş).

Çıxış etmişlər: Sahibə Qafarova, Tahir Mirkişili

Təklif: Qanun qəbul edilsin	
Səsvermənin nəticələri	(saat 11.23 dəq.)
Lehinə	102
Əleyhinə	0

Bitərəf	0
Səs vermədi	1
İştirak edir	103
Nəticə: Qəbul edildi	

4. “Məşğulluq haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi haqqında (üçüncü oxunuş).

Çıxış etmişlər: Sahibə Qafarova, Musa Quliyev, Razi Nurullayev

Təklif: Qanun qəbul edilsin	
Səsvermənin nəticələri	(saat 11.28 dəq.)
Lehinə	101
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	0
İştirak edir	101
Nəticə: Qəbul edildi	

5. “İşsizlikdən sığorta haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi haqqında (üçüncü oxunuş).

Çıxış etmişlər: Sahibə Qafarova, Musa Quliyev, Fazil Mustafa, Tahir Kərimli, Rəşad Mahmudov, Vüqar Bayramov, Siyavuş Novruzov, Samir Şərifov

Təklif: Qanun qəbul edilsin	
Səsvermənin nəticələri	(saat 11.49 dəq.)
Lehinə	103
Əleyhinə	0

Bitərəf	1
Səs vermədi	0
İştirak edir	104
Nəticə: Qəbul edildi	

6. Azərbaycan Respublikasının İnzibati Xətlər Məcəlləsində dəyişiklik edilməsi haqqında Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi barədə (üçüncü oxunuş).

Çıxış etmişlər: Sahibə Qafarova, Əli Hüseynli

Təklif: Qanun qəbul edilsin

Səsvermənin nəticələri (saat 11.51 dəq.)

Lehinə	104
--------	-----

Əleyhinə	0
----------	---

Bitərəf	0
---------	---

Səs vermədi	0
-------------	---

İştirak edir	104
--------------	-----

Nəticə: Qəbul edildi

Azərbaycan Respublikası
Milli Məclisinin Sədri

S.QAFAROVA

MİLLİ MƏCLİSİN İCLASI

7 avqust 2020-ci il. Saat 11.

*Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin
Sədri **Sahibə Qafarova** sədrlik edir*

Sədrlik edən. Xoş gördük, hörmətli deputatlar, hörmətli hökumət üzvləri və media nümayəndələri! Hörmətli deputatlar, xahiş edirəm, qeydiyyatdan keçək.

Qeydiyyat	(saat 11.09 dəq.)
İştirak edir	81
Yətərsay	83

Şakir müəllim, buyurun, məlumat verin.

Ş.Şabanov, *Milli Məclis Aparatının Milli Məclisin, komitələrin və komissiyaların işinin təşkili şöbəsi müdirinin müavini.*

Qeydiyyatdan 17 deputat keçmişdir.

Sədrlik edən. Çox sağ olun, yətərsay var, iclasa başlaya bilərik.

Hörmətli həmkarlar, gündəlik sizə paylanıb və bildiyi-

niz kimi, bu gün 6 məsələ müzakirə olunacaq. Xahiş edirəm, gündəliyin qəbul olunmasına da münasibət bildirin.

Səsvermənin nəticələri	(saat 11.09 dəq.)
Lehinə	83
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	1
İştirak edir	84
Nəticə: Qəbul edildi	

Şakir müəllim, məlumat verin.

Ş.Şabanov. Lehinə 17 deputat səs vermişdir.

Sədrlik edən. Sağ olun, qəbul edildi.

Hörmətli həmkarlar, gündəlik ətrafında müzakirəyə ehtiyac var? Yoxdur?

Yerdən. (*Eşidilmir.*)

Sədrlik edən. Təşəkkür edirəm. Hörmətli həmkarlar, biz gündəliyin məsələlərinə keçirik. Nəzərinizə çatdırım ki, bu gün gündəliyin bütün məsələləri üçüncü oxunuşda olan qanun layihələridir. Biz bu layihələri dünən ikinci oxunuşda qəbul etmişik.

Beləliklə, gündəliyin birinci məsələsinə başlayırıq. “Azərbaycan Respublikasının 2020-ci il dövlət büdcəsi haqqında” Qanunda dəyişiklik edilməsi barədə qanun layihəsi üçüncü oxunuşda müzakirəyə təqdim edilir. Layihəyə dair məlumat vermək üçün mən İqtisadi siyasət, sənaye və sahibkarlıq komitəsinin sədri Tahir Mirkişiliyə söz verirəm. Tahir müəllim, buyurun.

T.Mirkişili, *Milli Məclisin İqtisadi siyasət, sənaye və sahibkarlıq komitəsinin sədri.*

Çox sağ olun. Hörmətli Sədr, hörmətli həmkarlar, hör-

mətli hökumət üzvləri! 2020-ci ilin dövlət büdcəsinə dəyişiklik edilməsi haqqında qanun layihəsini üçüncü oxunuş üçün təqdim edirəm. Bir daha xatırlatmaq istərdim ki, qanun layihəsi büdcə gəlirlərinin 10,5 milyon manat azaldılmasını, büdcə xərclərinin isə 597 milyon manat artırılmasını özündə ehtiva edir. Əsasən qeyri-neft gəlirlərinin azaldılmasının Dövlət Neft Fondundan olan transfertin artırılması hesabına kompensasiya edilməsi, xərclərin yenidən təhlili nəticəsində restrukturizasiya edilməsi, sosial təminat, müdafiə qabiliyyətinin artırılması, iqtisadi fəaliyyəti gücləndirmək istiqamətində xərclərinin artırılması və lazımi ehtiyatların yaradılması, artan büdcə kəsirinin idarə olunması üçün məqbul üsullardan istifadə edilməsi bu layihənin əsas xarakterik xüsusiyyətlərindəndir.

Komitə iclaslarında 8, plenar iclasın birinci və ikinci oxunuşlarında isə 24 deputat çıxış eləyərək layihəyə öz münasibətini bildirmişdir. Layihənin konkret rəqəmlərinə aid olan bir çox təkliflər həm komitədə, həm müvafiq hökumət qurumları, həm də deputat həmkarlarımin bir çoxu ilə fərdi formada müzakirə edilərək bəzi məsələlərə aydınlıq gətirmişdir. Müzakirələrin nəticəsi kimi, qanun layihəsinin olduğu kimi saxlanması məqbul hesab edilmişdir. Lakin bununla yanaşı, həmkarlarımin tərəfdən qaldırılan məsələlərin də diqqətdə saxlanılacağını və daha ətraflı təhlil olunacağını da bildirmək istərdim.

Hörmətli Sədr, hörmətli həmkarlar, ümumiyyətlə, qeyd etmək istərdim ki, 2020-ci il çox mürəkkəb bir ildir. Böhran ilidir. Biz bir neçə mürəkkəb böhranın Azərbaycana eyni vaxtda təsirini müşahidə edirik. Bunlardan birincisi, pandemiya, onun təsirləri və mübarizə üçün iqtisadi fəaliyyətin məhdudlaşdırılması, ikincisi, neftin qiymətinin enməsinin neft ixrac edən bir ölkə kimi Azərbaycana

təsirinin qaçılmazlığıdır. Üçüncüsü, biz tarixdə heç zaman olmadığı qədər 2020-ci ildə quraqlıq müşahidə edirik, bu da quraqlığın kənd təsərrüfatına təsiri və bunun aradan qaldırılması üçün hökumət qarşısında duran mühüm çağırışlardır. Dördüncüsü, Ermənistanın sərhədlərimizə hücumu, Azərbaycan əsgərlərinin şəhid olması və Azərbaycan üçün xüsusi əhəmiyyət kəsb edən iqtisadi layihələrin həyata keçiyi Tovuz rayonunda belə hadisələrin baş verməsinin Azərbaycan üçün, eyni zamanda, ciddi bir böhran çağırışı kimi qiymətləndirilə bilər.

Bax, Azərbaycan dövləti hazırda bu cür böhranları idarə etməklə məşğuldur. Nəticələr kifayət qədər uğurludur. Nəticələrdən asılı olmayaraq, qeyd etmək istəyirdim ki, dövlətin niyyəti saf, iradəsi də güclüdür. Möhtərəm cənab Prezident tərəfindən Milli Məclisə göndərilmiş dövlət büdcəsinə dəyişiklik layihəsi də bunu bir daha sübut edir. Hökumət heç bir xarici borca getmədən, devalvasiya etmədən, problemi əhalinin və sahibkarların üzərinə qoymadan, əsas valyuta gəlirimiz olan neftin qiymətinin 35 dollar olacağını nəzərə alaraq, xərcləri daha dərinədən təhlil edərək, dövlət büdcəsinin qarşısında duran əsas hədəfləri vurmağı və çağırışlara cavab verməyi planlaşdırır. Əslində, bu hədəflər nədir?

Ehtiyacı olan hər bir vətəndaşa mövcud imkanlar daxilində yardım etmək, səhiyyə sahəsini inkişaf etdirmək, sosial qayğıni artırmaq, ordumuzu gücləndirmək, su ilə bağlı yeni layihələri icra etmək, iqtisadi fəallığı dəstəkləmək üçün xərcləri artırmaq, makroiqtisadi sabitliyi qorumaq və ən nəhayəti, hər şeyi Azərbaycan vətəndaşı üçün etməkdir. Bunun üçün də bizə çevik, icra edilə bilər, lazımi ehtiyatlara sahib, böhran idarəetməsinə dəstək ola biləcək bir büdcə lazımdır. Son 3 gün ərzində aparılan

müzakirələr onu göstərdi ki, dəyişiklik edilən büdcə layihəsi məhz bu tələblərə cavab verir.

Qarşıda bizi 2021-ci ilin büdcə layihəsinin müzakirəsi gözləyir. İnanıq ki, qaldırılan bir çox məsələnin həlli bu layihəyə də əlverişli zəmin yaradacaq. Yekun olaraq həmkarlarımdan mövcud qanun layihəsini üçüncü oxunuşda da dəstəkləmələrini xahiş etmək istədim. Diqqətinizə görə minnətdaram.

Sədrlik edən. Tahir müəllim, çox sağ olun. Hörmətli həmkarlar, Nazirlər Kabinetinin üzvləri, o cümlədən maliyyə naziri Samir Şərifov da buradadır. Samir müəllim, Sizin sözlünüz var?

Yerdən. (*Eşidilmir.*)

Sədrlik edən. Yoxdur. Mən baxıram, yazılanlar var. Yazılanlardan təkid eləyən var? Soltan Məmmədov. Buyurun. Bir nəfər çıxış edəcək.

S.Məmmədov. Hörmətli Sahibə xanım, mənə söz verdiyinizə görə təşəkkür edirəm. Hörmətli həmkarlar, hökumət nümayəndələri, hörmətli mətbuat mənsubları! Təqdim olunan qanun layihəsini dəstəkləyirəm.

Bir qədər qaydalardan kənara çıxaraq, dünən COVID–19-la bağlı hörmətli həmkarlarımızın ölkədə aparılan testlər, onların qiymətləri və digər məsələlərlə bağlı qeyd etdikləri barədə fikirlərimi çox qısa olaraq sizinlə bölüşmək istədim. Azərbaycan COVID-19 pandemiyasının qarşısının alınması istiqamətində ən səmərəli, qabaqlayıcı addım atan ölkələr sırasındadır. Bu, məhz dövlət başçısının göstərişi ilə vaxtında görülmüş tədbirlər sayəsində mümkün olub. Azərbaycanda bütün testlər pulsuz aparılıb. Bu gün dünya təcrübəsi belədir ki, yalnız xəstəlik simptomları olan insanlar testdən keçirilir. Ölkəmizdə də simptomları olan insanlar və müxtəlif risk qrupları arasında analizlər

dövlət tərəfindən ayrılmış vəsait hesabına, pulsuz həyata keçirilir. Bu faktın özü dövlətimizin vətəndaşlarımızın sağlamlığına nə qədər həssaslıqla yanaşdığının göstəricidir.

Laboratoriyalarda istifadə olunan reaktivlər dünyanın inkişaf etmiş ölkələrindən alınıb və ən yüksək standartlara cavab verir. Qeyd etmək istərdim ki, aparılan testlər ekspress deyil, pisiar, polimeraz zəncir reaksiyası metodu ilə işləyən, əsasən, tam avtomat sistemlər vasitəsi ilə həyata keçirilir. Şübhəsiz ki, bəzi özəl müəssisələrdə də testlər aparılır. Lakin bütün dünyada olduğu kimi, bizdə də özəl müəssisələrin fəaliyyəti bazar iqtisadi qanunları ilə tənzimlənir. Bu laboratoriyalara yalnız şəxsi məqsədlərlə xarici ölkələrə səfər edənlər, bu və ya digər səbəblərdən testdən keçmək istəyənlər müraciət edir. Ona görə də bu məsələləri bir-birindən fərqləndirməliyik.

İndiyə qədər aparılan testlərin sayı 760 minə yaxındır. Ölkəmizdə gündəlik 10 minə qədər test dövlət hesabına, pulsuz həyata keçirilir. Adambaşına düşən testlərin sayına görə də ölkəmiz dünyada qabaqcıl yerlərdədir. Məhz yoluxmaların vaxtında müəyyənləşdirilməsi nəticəsində 30 minə yaxın insanın bu xəstəlikdən sağalması mümkün olub. Bu testləri həyata keçirən 31 laboratoriya var ki, onların da böyük əksəriyyəti son bir neçə ay ərzində yaradılıb. Daha 9 laboratoriyanın yaxın günlərdə açılması planlaşdırılıb.

Mən, eyni zamanda, sosial şəbəkələrdə xaricdən gələn həkimlərlə bağlı bəzi qeyri-obyektiv müzakirələrə də toxunmaq istəyirəm. Həm İtaliyadan, həm Çindən, həm də digər ölkələrdən həkimlər Azərbaycana koronavirusla mübarizədə dəstək olmaq amalı ilə gəlirlər. Azərbaycan çətin gündə bu ölkələrin hər birinə köməyə gedib. Ona görə də bu cür təşəbbüsləri ölkəmizin zamanında göstərdiyi kö-

məkliyin, ölkələrimiz arasındakı dostluq və əməkdaşlıq münasibətlərinin qarşılığı kimi qiymətləndirməliyik. Bu gün ölkəmizdə səfərdə olan müxtəlif ixtisaslı həkimlər COVID-19-la mübarizədə bizim həkimlərimizlə təcrübə mübadiləsi həyata keçirir və görülən işlərə dəstək olurlar. Koronavirusla mübarizə son dərəcə çətin, böyük zəhmət tələb edən, ağır bir işdir. Hamımız bu sahədə çalışan insanların fədakarlığını, əziyyətini nəzərə alaraq, mümkün qədər bu mövzuya həssas yanaşmalı, obyektiv olmağa çalışmalıyıq.

Sonda onu da bildirmək istəyirəm ki, zəruri hesab olunacağı təqdirdə, bu məsələlərə aydınlıq gətirmək üçün biz Səhiyyə Nazirliyi və TƏBİB-in nümayəndələrini də dəvət edərək dinləmə keçirə bilərik. Bir daha təşəkkür edirəm, xanım Sədr.

Sədrlik edən. Sağ olun. Hörmətli həmkarlar, mən məsələni səsə qoyuram və xahiş edirəm, “Azərbaycan Respublikasının 2020-ci il dövlət büdcəsi haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə qanun layihəsinin üçüncü oxunuşda qəbul edilməsinə münasibət bildirək. Buyurun.

Səsvermənin nəticələri	(saat 11.19 dəq.)
Lehinə	82
Əleyhinə	2
Bitərəf	0
Səs vermədi	0
İştirak edir	84
Nəticə: Qəbul edildi	

Şakir müəllim, məlumat verin.

Ş.Şabanov. Lehinə 19 səs verilmişdir.

Sədrlik edən. Çox sağ olun, qəbul edildi.

Hörmətli həmkarlar, gündəliyin 2-ci məsələsinə keçirik. “Sosial təminat və müdafiəni həyata keçirən müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqanın (qurumun) 2020-ci il büdcəsi haqqında” Qanunda dəyişiklik edilməsi barədə qanun layihəsi üçüncü oxunuşda müzakirəyə çıxarılır. Tahir müəllim, mən yenə də Sizə söz verirəm. Buyurun.

T.Mirkişili. Çox sağ olun, hörmətli Sədr. Hörmətli həmkarlar, üçüncü oxunuş üçün təqdim edilən Dövlət Sosial Müdafiə Fondunun büdcəsinə edilən dəyişikliyin birinci və ikinci oxunuşları zamanı hörmətli həmkarlarım tərəfindən müxtəlif çıxışlar olmuş, bir çox aktual məsələlərə münasibət bildirilmiş, lakin edilən çıxışların heç biri bu layihədə dəyişiklik üçün real zəmin yaratmamışdır. Ona görə layihədə olduğu kimi, Dövlət Sosial Müdafiə Fondunun gəlirləri və xərcləri bərabər olmaqla 4 milyard 784,7 milyon manat saxlanılmışdır. Bu zaman Dövlət Neft Fondunun gəlirləri 40,8 milyon, dövlət büdcəsinə olan transfert də 238 milyon manat azaldılmışdır. Amma bu azaldılma heç bir halda əhaliyə ödənişlərin, yaxud sosial müdafiə xərclərinin azalması demək deyil. Tam tərsinə, dövlət büdcəsinin əlavə ehtiyatları və optimallaşdırma hesabına bu sahədə daha səmərəli siyasətin həyata keçirilməsinə nail olunacaqdır. Buna görə də həmkarlarımdan layihəni üçüncü oxunuşda dəstəkləmələrini xahiş edirəm.

Sədrlik edən. Sağ olun, Tahir müəllim. Musa müəllim, sizin komitədə də baxılıb. Sözlünüz var?

Yerdən. *(Eşidilmir.)*

Sədrlik edən. Yoxdur. Hörmətli həmkarlar, əmək və əhalinin sosial müdafiəsi nazirinin müavini hörmətli Anar Əliyev buradadır. Anar müəllim, sözlünüz var?

Yerdən. (*Eşidilmir.*)

Sədrlik edən. Yoxdur. Çox sağ olun. Heç kimin sualı yoxdur. Mən məsələni səsə qoyuram. Qəbul olunmasına münasibət bildirək.

Səsvermənin nəticələri	(saat 11.21 dəq.)
Lehinə	80
Əleyhinə	1
Bitərəf	1
Səs vermədi	1
İştirak edir	83
Nəticə: Qəbul edildi	

Şakir müəllim, siz də məlumat verin.

Ş.Şabanov. Lehinə 19 səs verilmişdir.

Sədrlik edən. Çox sağ olun, qəbul edildi.

Hörmətli həmkarlar, gündəliyin üçüncü məsələsinə keçirik. “İşsizlikdən sığorta fondunun 2020-ci il büdcəsi haqqında” Qanunda dəyişiklik edilməsi barədə qanun layihəsidir. Tahir müəllim, yenə də Sizə söz verirəm. Buyurun.

T.Mirkişili. Hörmətli həmkarlar, bildiyiniz kimi, bu qanunda edilən dəyişiklik İşsizlikdən sığorta fondunun gəlir və xərclərinin 23 milyon manat artırılmasını özündə ehtiva edir. Xüsusən, qeyd etdiyim kimi, bu artım, əsasən, işsizliyə görə sığorta ödənişlərinin əhəmiyyətli dərəcədə artırılmasına, özünüməşğulluq tədbirlərinin təşkilinə, peşə hazırlığı və əlavə təhsilə sərf olunacaqdır. Həmkarlarımdan layihəni üçüncü oxunuşda da dəstəkləmələrini xahiş edirəm. Çox sağ olun.

Sədrlik edən. Çox sağ olun, Tahir müəllim. Musa müəllim, Sizin komitədə də baxılıb. Sözlünüz var?

Yerdən. (*Eşidilmir.*)

Sədrlik edən. Yoxdur. Çox sağ olun. Anar müəllim, sözünüz var?

Yerdən. (*Eşidilmir.*)

Sədrlik edən. Yoxdur. Çox sağ olun. Heç kimin sualı yoxdur. Ona görə də, hörmətli həmkarlar, gəlin, “İşsizlikdən sığorta fondunun 2020-ci il büdcəsi haqqında” Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə qanun layihəsinin üçüncü oxunuşda qəbul olunmasına münasibət bildirək. Buyurun.

Səsvermənin nəticələri	(saat 11.23 dəq.)
Lehinə	84
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	1
İştirak edir	85
Nəticə: Qəbul edildi	

Şakir müəllim, sizdə vəziyyət necədir?

Ş.Şabanov. Lehinə 18 səs verilmişdir.

Sədrlik edən. Çox sağ olun, qəbul edildi.

Hörmətli həmkarlar, 4-cü məsələyə keçirik. “Məşğulluq haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə qanun layihəsi. Layihəni Əmək və sosial siyasət komitəsinin sədri Musa Quliyev təqdim edəcək. Musa müəllim, buyurun.

M.Quliyev, *Milli Məclisin Əmək və sosial siyasət komitəsinin sədri.*

Çox sağ olun. Hörmətli Sahibə xanım, hörmətli millət vəkilləri! Qanun layihəsi üçüncü oxunuşda parlamentin müzakirəsinə təqdim olunur. Birinci və ikinci oxunuşda qanun layihəsi ətrafında çıxış edən deputat həmkarları

hamısına minnətdarlığımı bildirirəm. Bildirmək istəyirəm ki, deputat həmkarlarımızın təklifləri, çıxışlarında göstərdikləri məqamlar komitə tərəfindən qeydə alınıbdir, ətraflı öyrənilir və qanun layihəsi üzərində təkmilləşmə prosesi davam edir. Müvafiq icra hakimiyyəti orqanı ilə bir yerdə, inşaallah, bu qanunda növbəti düzəlişlər olunanda həmin məsələlər də araşdırılıb, imkan daxilində qanuna əlavə olunacaq və bu barədə Məclisə də, deputat həmkarlarımıza da məlumat veriləcəkdir. Qanun layihəsinin ikinci oxunuşundan sonra mətndə heç bir dəyişiklik yoxdur. Xahiş edirəm, dəstəkləyəsiniz. Təşəkkür edirəm.

Sədrlik edən. Sağ olun, Musa müəllim. Hörmətli həmkarlar, bir nəfər çıxışa yazılıb. Razi müəllim, buyurun. Üçüncü oxunuşu nəzərə alın.

R.Nurullayev. Hörmətli xanım Sədr, hörmətli deputatlar. Bilirəm ki, bu, üçüncü oxunuşdur və heç bir dəyişiklik ola bilməz. Amma mən demişdim ki, müəyyən adlar çəkmək, müəyyən məsələlərə aydınlıq gətirmək istəyirəm. Bütün bu məsələlər də büdcəyə aiddir.

Prezidentin dünən keçirdiyi müşavirədə səsləndirdiyi iradlar və çəkdiyi adlar, həqiqətən, ürəyimə su səpdi. Demişdim ki, adlar çəkəcəyəm və Prezidentin dünənki çıxışından sonra bu gün mən bunu sərbəst edə bilərəm. Axı, neçə illərdi ki, bu məsələlər deyilirdi, bir nəticəsi isə yox idi. Artıq bir çox şey dəyişməlidir və vəzifəsini dürüst icra etməyənlər kreslolarını bir zəhmət boşaltsınlar.

Neft Şirkətinin vəzifəsi neftdən qazılan pulları xalqın rifahı üçün xərcləməkdir. Neft Şirkətinin nə deputatları, nə də xalqın nümayəndələrini ağ və qara təbəqəyə bölməyə ixtiyarı yoxdur. İmişlinin 10 kəndi qazlaşmayıb. Camaat çıxıb yolu da bağlayır, vecinə alan yox. Məgər 10 il ərzində bircə kəndi qazlaşdırmağı plana salmaq olmazdı?

Olardı. Amma sərf etmir. Çünki bütün məsələlərə hesab və kitabla baxılır. Bu hesab, kitabın adı əyri yoldur, əyri işlər və ziqzaqlı korrupsiya piramidasıdır. Hörmətli Röv-nəq müəllim heç telefonu qaldırmır. Nəticəsi isə artıq görünür ki, çox ağır olacaq. Amma Röv-nəq müəllim bilsin ki, mən çıxışımın sərtliyini 70 faiz azaltmışam və bunu bir sıra dostlarımla və həmkarlarımla xətrinə edirəm.

Hörmətli deputatlar, Azərbaycan xalqı, hətta xeyli deputatlar niyə tez-tez başqa ölkələrə səfər ərafəsi gedib Gürcüstandan uçmalıdırlar? Vətəndaşlarımız Azərbaycan dövlətinin, yəni Azərbaycan xalqının pulu ilə alınan təyyarələrlə niyə uçmamalıdır? Nədir-nədir təyyarələr bahalıdır, təmizdir, yeyib-içmək verirlər və sair. Cahangir müəllim, bu xalq çirkli təyyarədə də uçar, evindən apardığı yeməkləri də yeyər, narahat kresloda da oturur. Guya 2–3 saat rahat kresloda otursa, həyatı dəyişəcək? Həyatı dəyişən sizlərsiniz. Dövlətin büdcəsi ilə özünüə biznes qurmusunuz və dövlətin şirkətlərini də şəxsi firmanız kimi idarə edirsiniz. Bu, biabırçılıqdır. Dövlət şirkətləri dövlətin büdcəsini talamaq üçün növbəyə durur. Siz pul qazanıb kreditləri ödəməlisiniz, hələ dövlətə vergi də verməlisiniz. Qiymətlər göyün 7-ci qatında, hər kəs də digər aviaşirkətlərlə uçur və elə hallar olub ki, Siz təyyarədə 2–3 nəfərlə elə özünüə uçmusunuz. Kimin pulu ilə? Cavab verin.

Mənim “Azərsu”, Meliorasiya və Su Təsərrüfatı Açıq Səhmdar Cəmiyyəti ilə də bağlı bir-iki fikrim var. Amma mən onu bu gün səsləndirməyəcəyəm. Mən bəzi məsələləri aydınlaşdırmaq istəyirəm və artıq plenar iclaslarımız da qurtarır. Bunu canlı yayımda etmək istəyirəm. Sağ olun, var olun.

Sədrlik edən. Hörmətli həmkarlar, xahiş edirəm, “Məşğulluq haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununda

dəyişiklik edilməsi barədə qanun layihəsinin üçüncü oxunuşda qəbul edilməsinə münasibət bildirin.

Səsvermənin nəticələri	(saat 11.28 dəq.)
Lehinə	82
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	0
İştirak edir	82
Nəticə: Yetərsay yoxdur	

Şakir müəllim, sizdə necədir?

Ş.Şabanov. Lehinə 19 səs verilmişdir.

Sədrlik edən. Çox sağ olun, qəbul edildi.

Hörmətli həmkarlar, indi isə gündəliyin 5-ci məsələsinə keçirik. “İşsizlikdən sığorta haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə qanun layihəsinə dair məlumat vermək üçün, Musa müəllim, xahiş edirəm, yenə də mən Sizə söz verirəm. Buyurun.

M.Quliyev. Çox sağ olun. Hörmətli Sahibə xanım, hörmətli millət vəkilləri. İkinci oxunuşdan sonra qanun layihəsinə əlavə və dəyişikliklər daxil olmamışdır. Mətn olduğu kimi qalır. Onu da deyim ki, birinci oxunuşdan sonrakı dövrdə qanunda əlavə və dəyişikliklər olmuşdur. Biz onu dünən parlamentdə müzakirəyə çıxardıq. Minnətdaram ki, deputat həmkarlarımız dəstəklədilər. Layihənin mətnində dəyişiklik yoxdur, olduğu kimi saxlanılır. Xahiş edirəm, dəstəkləyəsiniz. Təşəkkür edirəm.

Sədrlik edən. Çox sağ olun. 3 nəfər çıxış etmək istəyir. Fazil Mustafa. Fazil müəllim, buyurun.

F.Mustafa. Təşəkkür edirəm. Hörmətli xanım Sədr, hörmətli millət vəkilləri və hökumət üzvləri. Təbii ki,

bunu qanunda dəyişiklik məqsədi ilə demirəm, amma ümumi prinsipial bir məsələyə diqqət yetirmək istəyirəm. Bizdə 2018-ci ildə “İşsizlikdən sığorta haqqında” Qanun qəbul olunmuşdu. Bütövlükdə, bu qanun bizim Konstitusiyanın müddəalarını tam əhatə etmirdi. Konstitusiyanın 35-ci, 38-ci maddələrində birmənalı şəkildə göstərilir ki, dövlət işsizliyə görə vətəndaşları müdafiə edir, ona müavinət ödəyir. Təbii ki, bu yeni qanun mütərəqqidir. Çünki əvvəllər dövlət qulluğunda olan şəxslər, ümumiyyətlə, işsiz kimi müavinət ala bilmirdilər, indi belə bir iddia ilə çıxış etmək imkanı yaranır. Digər tərəfdən, 3 ildən 1 ilədək endirilməsi məsələnin mürəkkəbliyini bir az ortadan qaldırır. Amma Konstitusiya tələb edir ki, kim Məşğulluq mərkəzində qeydiyyatdadır, dövlət mütləq ona müavinət verməlidir. Yəni Konstitusiyanın tələbi budur. Bu qanun yenə də yarımçıq qanundur, onu əhatə etmir. Çünki müxtəlif kateqoriyadan olan insanlar var ki, məsələn, işlədiyi dövrdə İşsizlikdən sığorta fonduna aybaay ödəniş ediblər. Amma öz ərizəsi əsasında əmək müqaviləsinə xitam verilib. Bunlar da yenə iddia qaldıra bilməzlər. İşlədiyi dövrdə yenə də aybaay ödəniş edibdir, amma attestasiyadan keçməyərək əmək müqaviləsinə xitam verilibdir. Digər tərəfdən, əmək şəraitinin şərtlərinin dəyişməsi nəticəsində əmək müqaviləsinə xitam verilənlər var. Sonra sınaq müddətini keçməyənlər var. Mülki hüquqi müqavilə əsasında işləri və xidmətləri yerinə yetirənlər də əgər iş yerini itirirlərsə, onlara da müavinət verilmir.

Biz bu məsələyə bir az ümumi işsizlik kateqoriyasından yanaşmalıyıq ki, cəmiyyətdə iş yerlərinin açılmasına şərait yaradaq. Amma burada da dəfələrlə qeyd olundu ki, mövcud sistemdə iş yerlərinin açılmasına ən çox mane olanlar bəzi icra başçılarıdır. Bir çox rayonlarda sahib-

karlığın sıxışdırılması, müəyyən halların baş verməsi olur. Bunu Dövlət Təhlükəsizliyi Xidmətinin reydləri də göstərdi. Bu gün də hələ çox rayonlarda eyni problem var. Göyçayda və başqa rayonlarda da bu problemlər var. İndi lazım olsa, biz bunları dilə gətirəcəyik. Amma bütövlükdə, – dünən ölkə Prezidentinin müəyyən şirkətlərlə bağlı söylədiyi fikirlərdə də bu əks olunmuşdu, – artıq liberal iqtisadiyyata keçid tələb olunursa, dövlət büdcəsindən asılı olan, yaxud ondan götürdüyü kreditləri ödəməyən şirkətlərin hesabına iş yeri açma biləcək özəl sektorun inkişafına kömək etmək lazımdır. Yəni buna mane olan əsas səbəblərdən bir çoxu ortadan qaldırılmalıdır.

Dünən hörmətli Siyavuş müəllim dedi ki, icra başçıları ancaq süpürgəçilərə rəhbərlik edir. Düzdür, səlahiyyətləri azdır, amma icra başçıları da bələdiyyələri qabağa verib bir çox hallarda qanunsuz əməllər törədirlər. Bəlkə də elə səlahiyyətlərin az olması bir çox hallarda işin xeyrinədir. Çünki əhaliyə daha az ziyan vururlar. Siyavuş müəllim dediyində haqlıdır, səlahiyyətləri azdır, amma səlahiyyəti çoxaltmaq üçün gərək həm də keyfiyyətli icra başçıları tapaq. Bir çox rayonlarda camaatla işləyən, normal münasibət saxlayan, camaatın dərindən-sərinə yanan icra başçıları da var. Amma böyük əksəriyyəti nə siyasi yetkinliyə, nə də iqtisadi zəkiyə sahibdir. Bunların da rayonlarda ən çox ziyan vurduqları sahibkarların fəaliyyətidir. Onu stimullaşdırmaq əvəzinə, hərə gedən kimi o rayonda hektar torpağını götürür, özünə aid olan infrastrukturunu qurur və rayonun da bütün iş potensialını o infrastrukturun inkişafına yönəldir. Bu da rayonun inkişafı kimi qiymətləndirilə bilməz.

O baxımdan da biz əgər işsizlik məsələsini gələcəkdə inkişaf etdirmək istəyiriksə, qanunvericiliyə bir də diq-

qətlə baxaq. Bunları dövlət yükü, dövlətin köməyi, dəstəyi ilə müəyyən dərəcədə etmək olar. Amma axıra qədər bu, mümkün deyil. Ona görə də dünən Prezidentin dediyi kimi, biz özəl sektora, liberal iqtisadiyyata ciddi şəkildə keçməliyik. Artıq bütün sahələrdən inhisarçılıq götürülməlidir. Biz əgər istəyiriksə, bu ölkə çiçəklənsin yeganə yol inhisarçılığı götürməkdir. Əksər yerlərdə götürülüb. “ASAN xidmət” modeli, başqa məsələlər də buna xeyli kömək etdi. Amma yenə də kiminsə siyasi, iqtisadi nüfuzu ayrı-ayrı şəxslərin biznesinin inkişaf etdirilməsinə imkan vermir. Bunun da nəticəsində həmin işsizlik problemi Azərbaycan üçün ciddi, mənfi nəticələr doğurur. Diqqətinizə görə sağ olun.

Sədrlik edən. Sağ olun. Tahir müəllim, sualınız var, konkret sualdırmı? Əgər çıxış etmək istəyirsinizsə, yazıla bilərsiniz, arxayın çıxış edin. Yoxsa sualdır?

T.Kərimli. Təşəkkür edirəm, hörmətli Sədr. Mənim belə bir sualım var. Bildiyimiz kimi, 1921-ci ildə ərzaq sapalağı tətbiq olunurdu. 1930-cu illərdə artıq yalnız sosialist şəxsi mülkiyyət və dövlət mülkiyyəti saxlanıldı. Bununla, işsizliklə bağlı əmək birjalı aradan qaldırıldı ki, yəni bizdə işsizlik ola bilməz, hamı işə cəlb olundu. İndi tamam başqa bir dövrdür, xüsusi mülkiyyət də var və sair.

Mənim sualım bundan ibarətdir: işsizliklə bağlı hökumətin gələcəkdə əmək birjası yaratmaq fikri varmı? Onu zəruri hesab etmirsə, nə üçün? Zərurdirsə, nə üçün? Təşəkkür edirəm.

Sədrlik edən. Tahir müəllim, ikinci oxunuşda bu sualı qaldırmadınız, indi üçüncü oxunuşda qaldırırsınız. Xahiş edərək, sualınıza cavab alarıq. Çox sağ olun. Rəşad Mahmudov. Buyurun.

R.Mahmudov Çox hörmətli Sədr, çox dəyərli həmkarlar! Mən bir mövzunu qısa şəkildə diqqətinizə çatdırmaq istəyirəm. Bilavasitə, bu qanunlarla əlaqəsi ola bilər deyə, pandemiyanın bu gün dünyamızda və eləcə də ölkəmizdəki reallığını nəzərə alaraq, bəlkə də bəzi qurumlar tərəfindən gözdən qaçan bir məsələni dilə gətirməyi özümə borc bilirəm. Məsələ nədir? Ölkəmizdə səhiyyə işçilərinin 65 yaşına, daha doğrusu, pensiya yaşına çatınca avtomatik şəkildə əmək müqaviləsinə xitam verilməsi kimi bir ənənə var. Bu gün bu, hələ də davam edir. Əslində, Əmək Məcəlləsinə baxdığımız zaman, – əlbəttə ki, aidiyyəti qurumlar və komitələr bu haqda öz fikirlərini deyə bilərlər, – səhiyyə işçiləri dövlət qulluqçusu sayılmır. Əgər sayılırlarsa, Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi, yaxud aidiyyəti icra strukturları tərəfindən bu gün bunun tətbiq olunmasının mənasını və əhəmiyyətini, nə ölkənin səhiyyə siyasətinə, nə bugünkü pandemiya vəziyyətinə, nə də Azərbaycanda səhiyyədəki real insan resursları ilə uyğunluğunu tapmaq çətindir. Yəni bu məsələ, əslində, səhiyyə işçilərinin problemi deyil. Bu məsələ ölkə siyasətinin vacib olan bir məqamıdır.

Əmək Məcəlləsinə araşdırdığımız zaman gördüyümüz o oldu ki, sadəcə, bir maddədə dövlət büdcəsindən vəsait alan qurumların rəhbərliklərinə yaş həddi gəldiyi zaman işdən azad etmək kimi bir imkan verilir. Amma bu gün ölkəmizdə bunun standart bir şəkildə bütün müəssisələrdə uzun illər, hətta 10 ilə yaxın tətbiq olunmasının bir daha dövlət və aidiyyəti qurumlar tərəfindən araşdırılmasına ehtiyac var.

Sizə bir rəqəm demək istəyirəm. Bu gün pandemiya dönməndə bunu daha çox hiss etməyə başladıq. Dövlət Statistika Komitəsinin rəqəmlərinə baxdığımız zaman, 10 illərdir ki, Bakı şəhəri xaricində Azərbaycanın bütün

dövlət tibb müəssisələrinin 50 faizə yaxın ştatı, həkim və tibb heyəti ştatı boşdur. Bu, boş ikən, yəni keyfiyyətdən danışmırıq, kəmiyyət olaraq bu qədər problemimiz varkən, mən düşünürəm ki, belə standart bir şəkildə bu gün də bunun tətbiq olunması ümumi işimizə, eləcə də pandemiya ilə mübarizədə böyük çətinliklər yarada bilər. Hələ bölgələrdə, dağ kəndlərində, şəhər, rayon xəstəxanalarında biləsiniz ki, bu, yeni bir problem deyil. İnanın ki, 40–50 faiz ştatın az olması nə qədər böyük çətinliklər yaradır. Onun üçün də mən özümə borc bildim və çox təşəkkür edirəm, bu imkanı yaratdınız.

Aidiyyəti qurumların, mənəcə, zaman yay dönəmi olduğuna görə bugünkü reallığı da nəzərə alaraq, bu məsələ ilə əlaqədar ortaqların qərar verib, bu məsələdə həll yolu tapmalarını xahiş edirəm. Diqqətinizə görə təşəkkür edirəm.

Sədrlik edən. Sağ olun, Rəşad müəllim. Vüqar Bayramov. Vüqar müəllim, buyurun.

V.Bayramov. Çox təşəkkür edirəm. Hörmətli xanım Sədr, hörmətli millət vəkilləri. Çox qısa olaraq və nəzərə alsaq ki, hörmətli Musa müəllim də qeyd etdi, qanun gələcəkdə daha da təkmilləşəcək, bir təklifimi qeyd etmək istərdim.

Təbii ki, təklif edilən dəyişikliklər işsizlərin sığorta haqqına çıxış imkanını artırır. Amma nəzərə almaq lazımdır ki, qanun öz ərizəsi ilə işdən azad olanlara bu haqlardan istifadə imkanları yaratmır. Xüsusən özəl sektorda bir sıra hallarda iş yerləri ixtisar olunmur, amma fərqli səbəblərdən işçi işdən azad olunur və sahibkar ya əmrlə işdən azadolma, ya da ərizə yazıb işdən azad olunma təklif edir. Əksər hallarda işçilər əmək kitabçasının korlanmaması üçün, hətta istəməsələr belə, ərizə yazıb işdən çıxırlar. Nəticədə həmin şəxslər öz ərizəsi ilə işdən azad olduq-

larına görə sığorta haqlarından istifadə etmək hüququna malik deyillər.

O baxımdan, təklif etmək istərdim ki, xüsusilə Anar müəllimin burada olmasından istifadə edərək, gələcəkdə sözügedən qanunun təkmilləşdirilməsi istiqamətdə bu təklifə də baxılsın. Xüsusilə də öz ərizəsi ilə işdən azad olunan vətəndaşlarımıza sığorta haqqından istifadə və mü-raciətlə bağlı yeni bir mexanizm hazırlansın və həmin vətəndaşlarımız da bu sığorta haqlarından istifadə etmək imkanına malik olsunlar. Çox təşəkkür edirəm.

Sədrlik edən. Sağ olun. Siyavuş Novruzov. Siyavuş müəllim, buyurun.

S.Novruzov. Təşəkkür edirəm. Hörmətli Sədr, hörmətli hökumət üzvləri, hörmətli deputatlar. Mən də bir neçə məsələyə öz münasibətimi bildirmək istəyirəm.

İşsizliyin aradan qaldırılması üçün dövlət kifayət qədər addımlar atıbdır. Elə təkcə götürsək, cənab Prezident tərəfindən regionların sosial-iqtisadi inkişafı ilə bağlı qəbul olunmuş 4 Dövlət Proqramı bu gün artıq Azərbaycan regionlarının inkişafına xidmət göstərən çox mühüm amillərdən biridir. Biz hər halda keçmişi də yadımızdan çıxarmamalıyıq. Xatırlamalıyıq ki, Azərbaycanda yol, işıq anlayışı yox idi. Cəmi 20 dəqiqə işıq verilirdi ki, insanlar xəbərlərə baxsın, qulaq assın. Qazdan, ümumiyyətlə, söhbət gedə bilməzdi. Bu cür digər infrastrukturların olması. İndi, məsələn, 3 kənddə qaz yoxdursa, biz artıq bunun davasını edirik. Təbii ki, bu, mərhələli şəkildə çəkiləcək. Azərbaycanın bütün əraziləri təxminən 95 faizdən yuxarı qazlaşdırılıb. Heç sovet hökuməti Azərbaycanı bu qədər qazlaşdırma bilməmişdi. Mən xatırlayıram, meşələrin qırılması, yol kənarında ağacların kəsilməsi və bunlardan istifadə qaydaları, hərəc-mərclik, hələ digər sahələri demək

istəmirəm, silahlı, quldur dəstələri, ayrı-ayrı yerlərdə insanların qanuna zidd hərəkətləri və sair.

Bu gün biz çox azad, demokratik və inkişaf etmiş bir ölkədə yaşayırıq. Müəyyən problemlər var. Cəmiyyət, insan varsa, müəyyən problem olmalıdır. Bu, istər-istəməz belədir. Guya bu gün Amerika Birləşmiş Ştatlarında hər hansı bir problem yoxdur? Təbii ki, var. Gündə kimisə öldürürlər, kimisə tuturlar, kiməsə nə bilim nə işə olur. Sərbəst toplaşma azadlığı pozulur.

Torpaqlardan səmərəli istifadə. Ümummillə lider tərəfindən torpaqlardan səmərəli istifadə ilə bağlı qərar qəbul olundu. Torpaq islahatı Sovetlər Birliyində ilk dəfə Azərbaycanı həyata keçirilib. Onun nəticəsi olaraq da biz bu gün kənd təsərrüfatının inkişafı və bol məhsulun əldə olunması prosesinin şahidiyik. Təbii ki, nöqsanlar da var. Bu nöqsanlar aradan qaldırılmalıdır. Amma bununla yanaşı, biz görülən işləri də qiymətləndirməliyik.

Bu gün Azərbaycanın istənilən bölgəsinə, rayonuna, kəndinə baxanda, istənilən keçmiş postsovet məkanında elə bir region, şəhər, kənd yoxdur. Bu gün rayonla şəhər arasındakı fərqi heç kəs hiss edə bilmir. Çünki o qədər inkişaf edib, abadlıq, quruculuq işləri aparılıbdır, yeni iş yerləri açılıbdır və sair. Təkcə elə bu həftə ərzində cənab Prezident, Birinci vitse-prezident 5 rayona səfər edib. Hər rayonda da biz yeni istehsal müəssisələrinin, yeni iş yerlərinin açılmasının şahidi olduq. Bu proseslər ardıcıl şəkildə gedir və gedəcək də, davamı da olacaq.

Dünənki çıxışında da cənab Prezident həm COVID-19-a qarşı mübarizədə, ümumiyyətlə, investisiya qoyuluşunda, həm də investisiyaların həyata keçməsinə olan maneələrin aradan qaldırılması ilə əlaqədar fikirlərini söylədi. Təbii ki, kim bundan dərs götürəcəksə, götürəcək, kim dərs

götürməyəcək digərlərinin taleyini yaşayacaq. Görəcək ki, sahibkarla bağlı bu məsələ dəfələrlə qaldırılıb. Dəfələrlə sahibkarların toplantısı olub. Bu toplantılarda biz də iştirak etmişik, görmüşük ki, bu məsələlər tamamilə başqa formada həyata keçirilir. Əvvəlcə bütün hüquq mühafizə orqanları tökülürdü sahibkarların üzərinə, indi artıq biz elə bir hadisənin şahidi deyilik. Ondan başqa vergi və digər məsələlərdən azadolunma prosesi. Bu gün kənd təsərrüfatında məşğul olanlar torpaq vergisindən, başqa vergilərdən tamamilə azaddırlar. Bu, tək Azərbaycandır. Olar 1 dəqiqə?

O baxımdan da biz bu gün ölkəmizin inkişafını qiymətləndirməliyik. Ən əsas şərtlərdən biri bu gün ölkəmizin təhlükəsizliyi, müdafiəsidir. Bu gün Azərbaycan bütün ölkələr içərisində təhlükəsizlik adasıdır. Bu gün dünyanın bütün tədbirləri Azərbaycanda keçirilir. Bütün dünya başçıları, hansına müraciət olunur, Azərbaycana gəlirlər. Bu gün Azərbaycanın səsi hər yerdən eşidilir. Qoşulmama hərrəkatından, Türk Dövlətləri Birliyindən, İslam təşkilatından və digər yerlərdən eşidilir. Təbii ki, Azərbaycanı gözü götürməyən qüvvələr olacaqdır və bu qüvvələrə də qarşı biz hamımız əl-ələ verib mübarizə aparmalıyıq. Yenə xatırladıram, 20 il qabağı düşünək və bugünkü günü qiymətləndirək. Təşəkkür edirəm.

Sədrlik edən. Sağ olun, Siyavuş müəllim. Musa Quliyev. Musa müəllim, ümumiləşdirirsiniz yoxsa?

Yerdən. *(Eşidilmir.)*

Sədrlik edən. Buyurun.

M.Quliyev. Çox sağ olun, hörmətli Sahibə xanım. Burada hörmətli millət vəkillərinin qaldırdığı bir neçə məsələyə münasibət bildirmək və suallara cavab vermək istəyirəm. Deyəcəklərimin əksəriyyətini hörmətli Siyavuş müəllim dedi, mən ona minnətdaram, o fikirlərin hamısı

ilə şərikəm. Amma burada hörmətli Fazil müəllim məsələ qaldırdı ki, işsizlikdən sığortanın həcmi genişlənməlidir və sığortaya cəlb olunan vətəndaşlarımızın sayı artmalıdır. Bu fikirlərlə tamamilə şərikəm. Onu bildirmək istəyirəm ki, bu qanun cəmi 2 ildir qəbul olunubdur. Bu qanunda indi qəbul edəcəyimiz dəyişiklik imkan verəcək ki, işsizlikdən sığortaya cəlb olunan vətəndaşlarımızın sayı ildə 40 min nəfər artsın. Yəni 40 min nəfər də əlavə bu xidmətlə əhatə oluna biləcək, bu imkanlar yaradılacaqdır.

O ki qaldı Fazil müəllimin söylədiyi işsizlərin qeydiyyatına alınması, onlara müavinət verilməsi məsələsinə, bu məsələ çoxdan həll olunubdur. Dövlət məşğulluq orqanlarında işsiz kimi qeydiyyatına alınan hər bir vətəndaşa işsizlik səbəbindən asılı olmayaraq, müavinət verilir. Onlar dövlət vəsaiti hesabına hazırlıq kurslarına göndərilir, onlara dövlət vəsaiti hesabına peşəsini dəyişmək və iş axtarmaq xidmətləri göstərilir. İşsizliyə görə müavinət orta hesabla təxminən 260 manatdan aşağı deyil. İldə təxminən 45–50 min nəfər bu xidmətdən istifadə edə bilər. Yəni dövlət bu qədər insanın sosial müdafiəsini təmin etmiş olur.

O ki qaldı hörmətli Tahir Kərimlinin qaldırdığı məsələ ki, əmək birjaları yaradılsın. Hörmətli Tahir müəllim, 10 ildən çoxdur ki, Azərbaycanda əmək birjaları, o cümlədən əmək yarmarkaları fəaliyyət göstərir. Həm dövlət qurumları, dövlət məşğulluq xidmətləri, həm də özəl qurumların da birja və yarmarka keçirmək hüquqları qanunda təsbit olunmuşdur. Mənim bildiyimə görə, hətta bir neçə universitetlər belə öz məzunları üçün əmək birjaları, əmək yarmarkaları təşkil edirlər və burada da gənc mütəxəssislərin artıq diplom alan kimi öz iş yerlərinə getmək imkanları yaranır. Buna görə də hazırda qanun üzərində

yenə təkmilləşmə davam edir. Gələcəkdə əmək birjalalarının və əmək yarmarkalarının keçirilməsi, elektron hökumət səviyyəsində bu xidmətlərin elektronlaşması üzərində artıq iş gedir. İnşallah, payız sessiyasında yəqin ki, qanunda dəyişikliklərdə Siz bunların hamısının şahidi olacaqsınız. Diqqətinizə görə təşəkkür edirəm.

Sədrlik edən. Çox sağ olun, Musa müəllim. Anar müəllim, sözünüz var? Necə?

Yerdən. (*Eşidilmir.*)

Sədrlik edən. Yoxdur. Çox sağ olun.

Hörmətli həmkarlar, mən məsələni səsə qoyuram. Xahiş edirəm, “İşsizlikdən sığorta haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə qanun layihəsinin üçüncü oxunuşda qəbul edilməsinə münasibət bildirin. Buyurun.

Səsvermənin nəticələri	(saat 11.49 dəq.)
Lehinə	85
Əleyhinə	0
Bitərəf	1
Səs vermədi	0
İştirak edir	86
Nəticə: Qəbul edildi	

Şakir müəllim?

Ş.Şabanov. Lehinə 18 səs verilmişdir.

Sədrlik edən. Çox sağ olun, qanun layihəsi qəbul edildi.

İndi isə hörmətli həmkarlar, biz gündəliyin sonuncu məsələsinə, altıncı məsələyə keçirik. Bu məsələ Azərbaycan Respublikasının İnzibati Xətlər Məcəlləsində dəyişiklik edilməsi haqqında qanun layihəsidir. Layihəyə dair məlumat vermək üçün mən Milli Məclis Sədrinin birinci

müavini, Hüquq siyasəti və dövlət quruculuğu komitəsinin sədri Əli Hüseynliyə söz verirəm. Əli müəllim, buyurun.

Ə.Hüseynli, *Milli Məclis Sədrinin birinci müavini, Hüquq siyasəti və dövlət quruculuğu komitəsinin sədri.*

Çox sağ olun, hörmətli xanım Sədr. İnzibati Xətalər Məcəlləsində təklif olunan düzəlişlər “Məşğulluq haqqında” Qanunla bağlıdır. Birinci, ikinci oxunuşda təkliflər və iradlar daxil olmamışdır. Səsə qoyulmasını, hörmətli həmkarlarımla səs vermələrini xahiş edirəm.

Sədrlik edən. Əli müəllim, çox sağ olun. Hörmətli həmkarlar, çıxış edən yoxdur. Xahiş edirəm, Azərbaycan Respublikasının İnzibati Xətalər Məcəlləsində dəyişiklik edilməsi haqqında qanun layihəsini üçüncü oxunuşda qəbul edilməsinə münasibət bildirin.

Səsvermənin nəticələri	(saat 11.51 dəq.)
Lehinə	86
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	0
İştirak edir	86
Nəticə: Qəbul edildi	

Şakir müəllim, sizdə vəziyyət necədir?

Ş.Şabanov. Lehinə 18 səs verilmişdir.

Sədrlik edən. Çox sağ olun, qanun layihəsi qəbul edildi.

Mən bildiyimə görə, Samir müəllim, Sizin sözünüz var? Buyurun.

S.Şərifov, *Azərbaycan Respublikasının maliyyə naziri.*

Hörmətli xanım Sədr, söz verdiyinizə görə çox sağ olun. Hörmətli xanım Sədr, hörmətli millət vəkilləri, für-

sətdən istifadə edərək, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti möhtərəm cənab İlham Əliyevin 2020-ci ilin dövlət büdcəsində dəyişiklik edilməsi barədə Qanunun, həmçinin icmal büdcəyə daxil olan Dövlət Sosial Müdafiə Fondunun və İşsizlikdən sığorta fondunun büdcələrinə dəyişikliklərin edilməsi barədə qanunların Milli Məclis tərəfindən qəbul edilməsi ilə əlaqədar bütün millət vəkillərinə dərin minnətdarlığımı bildirmək istərdim. Ələlxüsus ona görə ki, hörməti xanım Sədr, Sizin də sayənizdə və millət vəkilləri yüksək vətəndaşlıq mövqə nümayiş etdirərək bu həssas zamanda Məclisin növbədənənar sessiyasına yığışıb dövlətimiz, xalqımız üçün olduqca vacib qanun layihələrini operativ surətdə müzakirə edərək bəyəniblər.

Çıxışımın sonunda Azərbaycan dövlətinin inkişafı və tərəqqisi yolunda sizlərə, hörmətli millət vəkilləri, fəaliyyətinizdə bundan sonra da uğurlar və bu günlərdə daha da aktuallaşan can sağlığı arzulamaq istərdim. Diqqətinizə görə təşəkkür edirəm.

Sədrlik edən. Çox sağ olun, Samir müəllim.

Hörmətli həmkarlar, həm iclasımızın, həm də növbədənənar sessiyanın gündəliyinə daxil olan məsələlər başa çatdı. Düşünürəm, biz 3 gün ərzində səmərəli işlədik və 6 qanun qəbul etdik. Mən sizin hamınıza təşəkkür edirəm.

Hörmətli həmkarlar, Milli Məclisin növbədənənar sessiyasını bağlı elan edirəm.

(Azərbaycan Respublikasının Dövlət himni səslənir)

EDİLMƏMİŞ CIXIŞLARIN MƏTNLƏRİ

7 avqust 2020-ci il

Sadiq Qurbanov. Dəyərli Sahibə xanım, hörmətli deputatlar! Bildiyimiz kimi, karantin rejimində ayın 5-dən yenə də nisbi yumşalma olubdur. Düşünürəm ki, vətəndaşlarımız bu yumşalmadan sui-istifadə etməməlidir. Bütün təlimatlara layiqincə əməl etməlidir. Cənab prezidentimiz İlham Əliyev koronavirusla mübarizə sahəsində görülən tədbirlər və sosial-iqtisadi vəziyyətlə bağlı 2020-ci il avqustun 6-da keçirdiyi müşavirədəki çıxışı zamanı qeyd etdi ki, yenə də xəstəliyin kəskin artdığını görsək, başqa çarə olmayacaq, rejim yenə də sərtləşdiriləcək.

Bu koronavirus dünyanın bir nömrəli bəlası olaraq dünya üçün çox ciddi problemdir. Ona görə hamımız çox məsuliyyətli olmalıyıq. Nə qədər məsuliyyətli olsaq, bir o qədər qısa müddət ərzində bu karantin rejimindən çıxaraq normal həyata qayıtmaq mümkün ola bilər. Amma bu gün iqtisadiyyatımız nə qədər ziyan görsə də, aparılan doğru iqtisadi siyasət xalqın sosial rifah halının pisləşməsinin qarşısını maksimum almışdır. Belə ki, ölkəmizdə iqtisadi və sosial məsələlər bu gündə də öz müsbət həllini tapır. Sadəcə olaraq, son aylar ərzində görülmüş işlərə baxmaq yetər. Məsələn, 5 milyona yaxın insanın geniş sosial paketlə əhatə edilməsi, dövlət sektorunda çalışan 900 min insanın böyük əksəriyyətinin faktiki olaraq işləmədən, dövlət tərəfindən əməkhaqqı alması, 760 min sahibkara lazımı maliyyə dəstəyi göstərilərək onların iş yerlərinin qorunması və sair.

Altı yüz min işsiz insan, o cümlədən qeyri-formal məş-

ğulluqda fəaliyyət göstərən və müvəqqəti olaraq öz işini itirən, aztəminatlı təbəqəyə aid olan insan dövlət tərəfindən qayğı ilə əhatə olunubdur. Onlara artıq bir neçə ay ərzində 190 manat müavinət verilir. Sosial dəstək bundan sonra da davam edəcəkdir. Belə ki, Azərbaycanın 13 şəhər və rayonunda sərt karantin rejimi tətbiq edilir. Həmin rayonların bu kateqoriyaya aid insanları bu dəstəklə bundan sonra da əhatə olunacaq və avqust ayında da onlara 190 manat ödəniləcəkdir.

Eyni zamanda, ölkəmizdə çox böyük sosial layihələr həyata keçirilir və 2020-ci ildə bu layihələrin həcmi rekord həddə çatıb. Bu il rekord sayda məcburi köçkün ailəsi evlərlə, mənzillərlə təmin olunacaq. Bu il bu imkandan 7 mindən çox köçkün ailəsi faydalanacaq. Bu il rekord sayda – 1500 şəhid ailəsi, Qarabağ müharibəsi əlili mənzillərlə təmin ediləcəkdir. Ordu sıralarında qüsursuz xidmət etmiş 400-dən çox hərbi dövlət tərəfindən pulsuz mənzillərlə təmin olunacaq. Bütün bunlar ölkəmizin gücünün, qüdrətinin göstəricisidir.

Bir daha xahiş edirəm ki, koronavirusla bağlı təlimatlara layiqincə əməl edək.